

Komentarji

Merika kupuje banke?
Napoved fašizma. — Da, business!

Med ameriškimi bankirji je nastala panika. Vlada korporacij je za rekonstrukcijo financ, daje posojila bankam in drugim, propadajočim podjetjem, teva med drugim, da ji banke odstopijo večino prednostnih deležev svojega kapitala. Način je omenjena vlada korporacij, da dobila čez dve veliki bank pod svojo kontrolo. Ker ima korporacija večino delnic, ima tudi večino gov in lahko voli direktorje predsednike teh bank.

To je povzročilo paniko med vodnimi bankirji. Kaj če bi prevel hotel na ta način povzročiti privatne banke? Da mrež kupi večino delnic s solji in potem zakonodajni bankami? Strah in groza! Hearstov tisk resno svari do zaro. "Zarotnik" Roosevelt lahko uvede državni solizem in socialistično diktaturo s tem trikot, da oboje kupi.

Kaj če bi Roosevelt kupil polovico in jo pošteno plačal? Pazite, da ne počite od smeha. Nimivo je pa to, da bankirji, se tako boje "državnega solizma", še vedno hodijo trum k vladi po posojila. . . .

Hearstovi listi — najpodlejši solnce — pišejo, da fašizem v Ameriki pride le tedaj, ko Roosevelt "preveč silil v solizem". Rdeča revolucija vsod izvira kontrarevolucijo! Je bila Italija v nevarnosti komunizma, je dobila fašizem; je bila Nemčija v nevarnosti komunizma, je dobila hitlerizem. In ko bo Amerika v nevarnosti — Roosevelt, tega socializma, dobi nekaj, bo lastno ameriškemu fašizmu.

Hearst poziva republikance, da se pripravijo, da prevzame vodstvo ameriške fašistične stature. Ne smejo spati! Za ameriškega "duceja" ali "fue-erja" naj postavijo starega earsta, ki ni nič manj demaški kot je Adolf!

Notica in Prosveta takoj po-čajo, ki je povedala, zakaj naša ameriški listi v Ame-ki božične številke — namreč, ki jih imajo — je zadel v no. "Mojstrski" odmev iz ilwaukeeja in pogret v Cleve-ndu priznava, da business je business in vse drugo je navr-eno. Business je ideja! Lista, se čuti prizadeta, sta si sa- napisala spričevalo, da iz-ata zato, da bo kak groš za stnika! Vse drugo je postran-

Zavijanje, da je tudi Prose-ve v tej kategoriji, je pa ostalo lo zavijanje, ki je tako pro-orno, da tudi slepec lahko vidi ozi. Prosveta ni še nikdar povečevala "svetih tradicij" in še nikdar zatajila američne, ki ji odkazane. Ako hočete biti pšteni, gospodje, priznajte to zliko!

Delavski listi, ki so resnično elavski, izhajajo zaradi svojih eod in gospodarska plat jim je sredstvo. Pri vas je naro-eti list je zaradi businessa in ačela so vam sredstvo! To je zliko. Pri vas je časnikar-vo gola trgovina! That's all.

Kongres odklonil federalni monopol pijače v glavnem mestu

Washington, D. C.—Nižja kongresna zbornica je v tork opravljala o formi kontrole za trgovino z opojnimi pijačami v kolumbijskem distriktu, ki ob-erja Washington in okolico. Ilo je več sugestij, da bi fede-alna vlada vodila dispensarij pjač, toda ogromna večina je dklonila vse te načrte in se iz-akla za privatno licenciranje.

ALI SE ROOSEVELTU OBNESE RAČUN?

Mnogi ekonomski dvomijo, da bo dežela prešla v normalnost v dveh letih. Če ne, kaj potem?

Washington. — (FP) — Predsednik Roosevelt je zastavil svoj proračun v največji igralnici v zgodovini dežele. Igra na domnevi, da bo čez dve leti produkcija dosegla 98% normalnosti in da bo potem pričela vlada balancirati budžet in kriti velikiški deficit tekočega in prihodnjega proračunskega leta, ki bo znašal skupaj nad devet milijard.

Predsednik ni odkril virov, na katere bazira svojo domnevo za povratek dežele v normalnost v dveh letih. Ti viri so najbrž le upanje, ne pa gospodarski podatki. Slednji ne kažejo nagleg izboljševanja kolikor se tiče bližnje bodočnosti dežele, še manj pa v mednarodni areni, kjer se kaos ne le povečava, ampak je na horizontu tudi nova vojna.

Mnogi ekonomski vidijo veliko brezposelnost tudi čez dve leti. Stuart Chase na primer napoveduje desetmilijonsko armado brezposelnih še za to leto. Milijoni, ki so ali bodo začasno upošleni pri javnih delih, bodo na poletje in jesen zopet potisnjeni v to velikiško armado brezdelcev in brezdomcev.

Na veliko brezposelnost računa celo vlada. Iz njenih najnovejših podatkov je razvidno, da računa na stalno armado pet milijonov brezposelnih tudi v "najboljših" letih, ko bomo že v normalnosti. In tukaj je zagovetka: kako je mogoče priti iz krize spričo tako velike brezposelnosti, ko bo v najboljšem slučaju najmanj 15 milijonov oseb trpelo vsled brezposelnosti? Človek mora biti res velik optimist ali pa drzen igralec, ki bi si upal vsoglasiti ta dva nasprotja.

Roosevelt res ni imel druge poti kot igrati hazardno igro računati na povratek v gospodarsko normalnost; in to kljub temu, da te ni in ne more biti na vidiku, dokler celo vlada računa s stalno petmilijonsko armado brezposelnih.

In če se Rooseveltu ponesreči ta igra, kaj potem? Če je na priga Chase v pravem, prihodnje leto ne bo znašal deficit le dveh milijard kakor to računa Roosevelt, ampak bo najbrž presegel letošnjega, ki znaša sedem milijard. Kaj potem stori vlada: prične li tiskati denar po vzgledu Nemčije leta 1923 ali pa se bo zaprla v Hooverjevo čum nato in riskirala oziroma izzvala revolucijo?

Največja čikaška banka pod kontrolo vlade

Chicago.—Continental Illinois National Bank & Trust Company, največja banka v Chicagu in druga največja v Združenih državah, je danes pod kontrolo federalne korporacije za rekonstrukcijo financ, ki je prišla s posojili v posest večine prednostnih delnic te banke—v vrednosti 50 milijonov dolarjev—in zdaj bo imenovala polovico direktorjev in predsednika banke. Predsednik bo Walter J. Cummings, ki je šef federalne korporacije za zavarovanje bančnih vlog.

Marinus Van der Lubbe obglavljen

Leipzig, Nemčija, 10. jan.—Marinus Van der Lubbe, mladi holandski potepuh, ki je v procesu proti požigalcem zbornične palače v Berlinu v zadnjem februarju priznal, da je on edini požigalec, je bil danes zjutraj obglavljen. Predsednik Hindenburg je včeraj odrekel pomiloščenje od smrtne kazni.

Živilski delavci zagrozili s stavko v New Yorku

Protestirajo proti pravilniku, ki so ga sestavili lastniki hotelov in restavracij

New York.—(FP)—Zahtevajo delovni teden 40 ur in minimalno mezdo \$20, je nad petnajst tisoč članov neodvisne Amalgamated Food Workers unije zagrozilo s stavko, ako bo predsednik Roosevelt odobril pravilnik, katerega je sestavila asociacija lastnikov hotelov in restavracij. Več tisoč delavcev, organiziranih v uniji, ki je pridružena Ameriški delavski federaciji, so se tudi izrekli za stavko.

Prav lahko se zgodi, da se iz odpora živilskih delavcev v New Yorku izčrpi splošna stavka. Strežniki, kuharji in drugi živilski delavci v zadnjih tednih trumoma pristopajo v unije in so dobro pripravljeni na stavko.

Nasproti zahtevam, ki jih naglašajo unije živilskih delavcev, je pravilnik, katerega je odobril general Johnson, industrijski administrator. Ta pravilnik določa minimalno plačo 28 centov na uro, delovni teden 54 ur in odtegnitev vsote \$4.50 na teden za hrano.

Unije živilskih delavcev hočejo imeti prosto hrano, osmurnik, minimalno mezdo \$20 na teden in definitivno mezdno lestvico za vse delavce ter priznanje unije. Poslale so ostre proteste predsedniku Rooseveltu proti podpisu pravilnika, ki so ga odobrili delodajalci in administrator Johnson.

Francoški škandal izval izgrede pred zbornico

Rojalisti v krvavem spopadu s policijo. Staviskijeva smrt še vedno zagonetka

Pariz, 10. jan.—Včeraj so rojalisti uprizorili demonstracije pred zbornico v protestu proti vladi zaradi škandala z zastavno banko v Bayonu, ki je povzročil 60 milijonov dolarjev izgube tisočim Francozom. Demonstracije so se kmalu prelevile v izgrede in bitko s policijo ter republikansko gardo. Množica je valovila po ulicah v okolici parlamenta in se dalj časa zaganjala v kordone oboroženih redarjev s klici "Dol z morilno vlado, dol s tatinsko vlado!"

Okrog 300 oseb, med temi mnogo žensk, je bilo aretiranih. Nekaj vročeglavcev je bilo tudi ranjenih.

Med tem se zbornica pripravlja na čiščenje te afere, ki pride jutri, ko vlada predloži svoje poročilo o celi stvari. Zaupnica visi na tanki niti in če se levica pridruži desnici v tem slučaju, bo vlada padla.

Vprašanje, če je slepar Staviski res izvršil samomor ali ga je ubila policija po naročilu iz višjih krogov, je še vedno predmet vroče debate na vseh koncih in krajih Francije.

Nasprotniki vlade odločno zanikajo samomor in odprto pravijo, da je bil Staviski umorjen po naročilu iz Pariza, da ne bo mogel "izblekniti ničesar nevarnega za one na visokem."

Urugvajski socialisti v boju z diktatorjem

Montevideo. — Marca meseca bo že eno leto, odkar se je predsednik Urugvaja proklamiral za diktatorja, razpuštil parlament ter nastopil proti socialistom z železno peto. Deportiral je njih voditelja Frugonija, okupiral glavni stan s policijo, zaplenil strankin list "El Sol" in prepovedal vse socialistične shode in seje.

Ni pa s tem ubil socialističnega gibanja. Stranka je pričela izdajati nov list po imenu "Ade-lante" in dela režimu mnogo preglavice.

LEWIS ZAHTEVA REVIZIJO SMERNIC NRA

Svoj program, ki vključuje več delavskih točk, predložil na zborovanju Ameriške akademije političnih in socialnih znanosti

Washington, D. C.—(FP)—Medtem, ko nejevolja članov delavskega svetovalega odbora narašča in se očituje v ostrih protestih proti antidelavski politiki industrijske administracije, je John L. Lewis, predsednik UMWA in član tega odbora, podal svoj program, ki naj bi odpravil obstoječa zla, na zborovanju Ameriške akademije političnih in socialnih znanosti, ki je bilo pred par dnevi zaključeno v Philadelphiji.

Lewis je predlagal, da industrijska administracija takoj adoptira njegov program, ki mora vključevati vse industrije in pravilnike. Ta program vsebuje sledeče točke:

1. Uveljavljenje delovnega tedna 30 ur in šesturnika in minimalno plačo 50 centov na uro.
2. Tedenski zaslužek iz l. 1926 naj bi bil baza, toda plača na uro se mora zvišati z ozirom na redukcijo delovnega tedna.
3. Produkcija dobrin naj se postavi na stopnjo l. 1926.
4. Enaka reprezentacija zastopnikov delavcev in delodajalcev v odborih za izvajanje industrijskih pravilnikov. Vsak teh odborov naj ima nepristranskega načelnika, ki ga imenuje industrijska administracija.
5. Vsi pravilniki morajo vsebovati določbe o minimalni mezdi za neizurjene delavce, toda ta meza mora biti tako visoka, da bo delavec lahko dostojno skrbel za svojo družino, živel v skromni udobnosti in nekoliko prihranil od svojega zaslužka.
6. Enaka plača za ženske, ki opravljajo isto delo ko moški.
7. Prispevki s strani industrij v posebni fond za zavarovanje proti brezposelnosti in iz katerega bi delavci dobivali tudi starostno penzijo in odškodninska plačila.

Lewisov program je še najbolj od vseh, ki so doslej prišli od organiziranih delavcev. Cilj tega programa je, odpraviti antidelavske tendence, ki so se razvile v NRA, pri kateri imajo glavno besedo industrijski magnati.

Naciji ščitijo katoliškega duhovna, ki je izdal prelata

Berlin, 10. jan.—Katoličani na Bavarskem so začeli besno gonjo za duhovnom Hartlom, ki je izdal svojega predstojnika Rossbergerja, tudi duhovna in profesorja v katoliškem semenišču v Freisingu, s posledico, da je bil Rossberger obsojen na osem mesecev zapora zaradi "protidržavnih govorov." Hartl je zdaj dobil pridevek "Judež" in zagrozil so mu s smrtjo. Duhoven je moral pobegniti in fašisti so ga vzeli v svojo zaščito.

Mussolini oborožuje italijansko dečo

Rim, 10. jan.—Italijanska fašistična vlada bo dala v roke dečkom od desetega do štirinajstega leta toliko pušk kolikor je bilo italijanskih vojakov ubitih v svetovni vojni. Italija je imela 650.000 mrtvih v vojni, organizacija dečkov omenjene starosti pa šteje 800.000 članov. Vsaka puška, ki jo dobe omenjeni dečki, bo imela vrezano ime vojaka, ki je padel v svetovni vojni.

Redukcija plač federalnih nameščenec veljavna še šest mesecev

Washington, D. C. Predsednik Roosevelt je naznanil 9. t. m., da je 15-odstotno znižanje plač vsem federalnim nameščencom podaljšano do 1. julija t. l. Plače so bile znižane pred šestimi meseci.

Mlekarska vojna končana

Labor Board odredil tri kolektivne pogodbe

Prizadeti so vozniki trakov, dve pekarni in oblačilna tvrdka

Washington. — Vlada delavski odbor je zopet zavihel "gorjako" in te dni odredil podjetnikom v treh različnih slučajih, da morajo z delavci skleniti kolektivno pogodbo. Radi preteklih izkušenj pa je vprašanje, koliko bo veljala njegova beseda.

En slučaj se nanaša na stavko voznikov avtinskih trakov v zapadnem delu države Massachusetts. Odborov odlok se glasi, da mora Motor-Truck Association of Western Massachusetts sprejeti na delo vse stavkarje in z unijo skleniti kolektivno pogodbo.

V drugem slučaju sta prizadeti dve veliki pekarni v Pittsburghu, Ward Baking Co. in Baur Brothers Bakery. Za peke in razvaževalce kruha je nastavljen minimalne plače in odredil v zadevi delovnih pogojev, obema podjetjema pa ukazal, da morata priznati uniji Ameriške delavske federacije in z njima skleniti pogodbo.

Tretji slučaj pa je oblačilna tvrdka Pierson Mfg. Co. v Quincy, Ill., kjer so delavci zastavkali v zadnjem oktobru: Ker družba ni hotela nič slišati o priznanju unije, ki je v tem slučaju United Garment Workers unija, niti ni hotela pristati na arbitražo, je stvar prišla pred zvezni delavski odbor. Ta je odredil, da mora družba priznati unijo ni z njo skleniti kolektivno pogodbo.

V vseh teh slučajih je odbor zavzel stališče, da mora biti kolektivna pogodba pismena in ne ustmena, ker prva daje več sigurnosti obema strankama. Ker odbor nima policijske sile, da bi uveljavil svoje odloke, je vprašanje, koliko se jih bodo držali podjetniki. Odvisno je seveda od moči prizadetih unij.

Progresivni rudarji upajo na zmago

Pričakujejo, da se bo večina izrekla proti Lewisovi uniji

Granville, Ill.—(FP)—Rudarji, ki so upošleni v premogovniški Mark, bodo pod nadzorstvom pokrajinskega vladnega odbora glasovali o vprašanju, katera od dveh rudarskih unij naj podpisuje pogodbo z operatorji. Ta odlok je sledil zaslišanju, ki se je vršilo tukaj in na katerem je rudarski superintendent Cox izjavil, da se je slično glasovanje že vršilo v njegovem uradu, toda izida glasovanja ni upošteval, ker je smatral, da ni bil reprezentativen.

Pri glasovanju, ki se je vršilo 28. novembra lanskega leta, se je 180 rudarjev izreklo za Progresivno unijo in 80 za Lewisovo UMWA. Progresivni rudarji so bojkotirali referendum, ker so sumili sleparije s strani kompanijskih uradnikov. Dne 4. decembra je Cox podpisal pogodbo z reprezentanti UMWA.

Pokrajinski odbor je bil mnenja, da se sklenjena pogodba ne more izvajati, ker je bila podpisana po uveljavljenju industrijskega zakona in ker ni v soglasju s sekcijo 7a tega zakona. Uradniki Progresivne rudarske unije so prepričani, da se bodo rudarji izrekli proti Lewisovi organizaciji in da bo njihova unija dobila kontrolo nad premogovnikom Mark.

Na drugi strani se progresivni rudarji boje, da bo prišlo do kršenja smisla sekcije 7a industrijskega zakona v mnogih slučajih, ako bodo vladne avtoritete smatrale pogodbe, ki so bile podpisane pred 16. junijem lan-

Vse prizadete stranke so pre-pustile sporna vprašanja razsodišču. Čikaški župan je do-segel premirje, ko je odpove-dal vpliv federalnih predstav-nikov

Chicago, 10. jan. — Mlekarska stavka 18.000 organiziranih farmerjev v čikaški okolici je bila danes končana po poaredovanju čikaškega župana Kellyja, ki je pridobil vse prizadete stranke za arbitražo. Boj še ni končan, kajti glavna sporna točka — cena, ki jo ima dobiti farmer za mleko — še ni rešena, toda to vprašanje bo reševalo razsodišče treh moč. To razsodišče morda določi tudi nižjo ceno za odjemalce v trgovini na drobno: pričakujejo, da bo cena na drobno deset centov za kvort mleka v splošnem.

Dovažanje mleka iz okolice v mesto se je začelo takoj, ko so sporne stranke podpisale premirje. Zaloge mleka je bila izčrpana že v tork in ljudje so se posluževali raznih substitutov, katerih kar mrgoli na trgu.

Stavka je dosegla višek nasilnosti v tork, ko so izbruhnili številni spopadi med piketi in neodvisnimi farmerji ter okoliško policijo. Večje število trakov je bilo razbitih in voznikov pretepenih. V teku stavke so razlili in drugače uničili na stotisoče kvortov mleka. Piketi so ustavili devet vlakov, med temi tudi enega, ki je vozil pošto. To je izzvalo konflikt a federalnimi oblastmi, ki so takoj uvedle preiskavo in zagrozile z drastično kaznjem, če se dokaže, da je bila pošta zadržana.

Neodvisni mlekarni v Chicagu so objavili izjavo, v kateri so obdolžili velike mlekarske družbe, da so nalašč nategnile stavko z namenom, da uničijo male konkurente.

Razvaževalci mleka zmagali s kratko stavko

Denver, Colo. — Ker jim državna industrijska komisija ni ugodila zahtevi, so tukajšnji razvaževalci mleka zastavkali in s tem prisilili delodajalce na priznanje unije in prisilno razsodišče vseh spornih zadev. Na stavki so bili le en dan. Stavka se je pričela največ radi odslovitve več delavcev radi unijskih aktivnosti.

Emma Goldman se vrne v Ameriko

Washington, D. C.—Emma Goldman, znana anarhistka, ki je bila leta 1919 deportirana v Rusijo, je dobila dovoljenje, da se lahko vrne za 90 dni v Združene države na obisk svojih sorodnikov, ne sme pa voditi nobene agitacije v tem času. Goldmanova, ki je zdaj stara 64 let, je zadnje čase v Kanadi.

Mehika ima 16,552,722 prebivalcev

Mexico City, 10. jan.—Uradno poročilo se glasi, da ima republika Mehika na podlagi zadnjega ljudskega štetja 16,552,722 prebivalcev. Prebivalstvo se deli na 8,433,718 žensk in 8,119,004 moške, kar znači, da so ženske za okrog 300,000 v večini.

Fašisti razstili sina Klare Zetkin

Berlin, 10. jan.—Pruska policija je včeraj zaplenila hišo in ostalo imetje dr. Konstantina Zetkina, sina znane komunistične voditeljice Klare Zetkin, ki je lani umrla v Moskvi. Zaplenjene premoženje se ceni na 45,000 mark (približno \$20,000).

skega leta, za veljavne. Njihovo stališče je, da so vse pogodbe, ki jih je sklenila UMWA v Illinoisu, neveljavne, ker niso bile dane rudarjem na glasovanje, kakor določajo pravila te unije.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

PROTI LJUBLJANSKI RADLI-SKI POSTAJI

Belgrajska radijska oddajna postaja naj se okrepi ter postane glavna oddajna postaja, za ne greška in ljubljanska pa naj bosta le filijalki

Nov napad na slovensko in hrvaško kulturo se pripravlja, zaradi nacionalne misli naj po-zaradi nacionalne življenja stane tudi v radijskem življenju Belgrad center. To je najnovejši načrt, ki je prišel iz Belgrada. Takoj je našel ta načrt svojega dobrega zagovornika v udanem "Jutru", ki je takoj napisalo u-vodnik o tem novem nacionalnem načrtu. "Jutro" takoj dokazuje, da mora postati Belgrad center v radijskem življenju zaradi takih in takih okoliščin.

Imamo v državi tri radijske postaje v vseh treh kulturnih središčih: Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Vse te postaje niso zelo močne, a jih kljub temu lah-ko poslušajo tudi v inozemstvu, seveda ne prav daleč od nas. Ljubljansko radijsko postajo je imela za deset let v zakupu kle-rikalna Prosvetna zveza. Ko pa so letos Prosvetno zvezo oblasti razpustile, češ, da so delala dru-štva te zveze proti državi, so do-leteli vodilni krogi v Prosvetni zvezi izgubili tudi radijsko po-stajo, ki jo zdaj vodi od države imenovani komisariat, v kate-rem sedijo zastopniki pošte, da-je eden od prosvetnega oddel-ka banske uprave, za ravnatelja pa je bil imenovan ravnatelj ve-lesajma, dr. Dular. Ljubljanska radijska postaja je prišla v no-ve roke, v nacionalne roke. Do-let je Prosvetna zveza po svojih predstavnikih po svoje vodila ra-dijsko postajo ter se je radio — kakor trdijo nacionalni krogi — malo uprabil za nacionalno vzgojo. Sicer smo zadnja leta imeli večkrat kakšna sokolska predavanja v radiju, vendar le zaradi tega, ker je bi-lo to radijski upravi ukazano. Po prevzemu radija s strani komi-sarijata se je vse to zboljšalo: sokolska predavanja se vršijo redno, razna druga predavanja skrbje za nacionalno in državljansko vzgojo, o političnih dogodkih v svetu pa poroča redno "Ju-trov" urednik dr. Jug. V vseh predavanjih nastopajo novi go-vorniki.

Toda to nacionalnim krogom še ni dovolj. Vodstvo radija po komisarijatu je začasno in ob-stoja torej vprašanje, kdo naj vzame radio v zakup. O tem se razpravlja že več mesecev, a vse na tihem, tako da izve javnost — ki plačuje radio! — zelo malo o tem. Sestala se je že skupina ljubljanskih denarnikov (menda isti, ki imajo ljubljanske nem-ške zvočne kinematografe in so udeleženi tudi pri "Jutru") v ci-lju, da dobi radio zase. Odločali bi kajpada od trgovski strani tega podjetja. Hkratu pa se je v Bel-gradu ustanovila nekakšna za- druga, ki bi rada dobila v svoje roke vse radijske postaje v drža-vi. Svoj dobri namen je dokazo-vala z določili, da gredo določeni odstotki dobička v humanitarne namene.

Rešitev, kakršno napoveduje-jo zdaj, pa je nova. Utemeljuje-jo jo s tem, da je treba tudi ra-dio postaviti v službo nacionalne vzgoje ter je, zaradi tega potrebn-o, da preidejo radijske postaje v roke ali kontrolo državne obla-sti. Obenem pa je treba zmanj-šati samostojnost zagrebški in ljubljanski postaji, nasprotno pa belgrajsko postajo ojačiti, tako da bo njen program lahko spre-jemati tudi v velikih daljavah. Program belgrajske postaje naj se zboljša, postane naj glavna institucija za goštev nacionalne kulture ter tako — po svoji mo-či — edina predstavlja jugoslo-vansko življenje vsemu radij-skemu svetu v tujini. Ljubljans-ka in zagrebška postaja pa naj postane le filijalki belgrajske postaje, od katere naj spreje-mata skorajda ves program ter ga oddajata svojim abonentom. Zato zagrebške in ljubljanske postaje ni treba ojačevati, saj s sedanjo neveliko močjo lahko u-strezata svojim pokrajinskim poslušalcem. Inozemstvu pa naj predstavlja naše radijsko življe-nje samo belgrajska postaja.

Načrt je prozoren: degradira-ti ljubljansko in zagrebško po-stajo na nivo provincijalnih po-staj, preprečiti jima značne vezi s tujino, diktirati jima program iz Belgrada in tako kar se da o-mejiti njuno samostojnost. Bel-grad pa naj vodi. Kako bi bel-grajska postaja izvrševala svojo logo in kako bi seznanjala tu-jino z "jugoslovansko" (reci sa-mo srbsko) kulturo, to vemo in to nam pojasnjujejo vsi tisti u-kazi, ki dežujejo iz Belgrada k nam ter prepovedujejo Cankar-jevo besedo slovenski mladini, trgajo bužet ljubljanskemu Na-rodnemu gledališču in se rogajo načrtu slovenske Akademije zna- nosti.

In "Jutro" je seveda prvo, ki tako reorganizacijo radijskih po-staj pozdravlja in agitira zanjo. Te vrste vnema je pri "Jutru" običajna.

IZ NAŠEGA GLEDALIŠKEGA ŽIVLJENJA

(Decembarsko pismo iz Ljubljane)

Nekaj dobrih stvari, in nekaj ta-kih, ki jih diktira kriza ...

O nekaterih prireditvah smo že pisali, danes pa naj pogleda-mo po vrsti, kaj nam je ljubljans-ko državno gledališče nudilo do- bovači, ko gledališka sezona po navadi doseže vršek, nakar pola-goma upada. Glede na napor, s kakršnim se trudi mali, in zato prezaposleni naš igralski ansam-bel, zlasti še v teh časih, ko mo-rajajo krizo gledališke blagajne preganjati igralci sami z never-jetnim naporom, je treba priznati, da ustvarja naš ansambel čude-že. In to tem večje čudeže, ker jim je treba kar nekeke cirkuške akrobatske žile, da lahko vestno skačejo kar čez noč iz ve-likih vlog v burkaste vloge pa- vilih in tepecv nečrednih burk-ki jih gledališče zadnje čase sip-je iz kar iz rokava zaradi krize — iz "Hamleta" v burko "Turške kumare," iz "Svete Ivane" v "Mlinarja in njegovo hčer," in spet čez noč iz pavlih v Hamleta.

Začelo je naše gledališče z res-nimi, visoko umetniškimi deli — toda blagajna je kazala slabo vreme. Pa je gledališče — kakor vselej od takih spoznanjih — se-glo po komediji, pa potem po ve-seloligr, da je nazadnje seglo tu-di po manj vrednih in celo nič-vrednih burkah, ki so si sledile tako naglo, da smo se kar začu-dili, ko smo sredi poplave pre-prostih in slabih stvari dobili spet lepo predstavo lepega dela, Klabundovo prepsnitev japons-ke igre, "Praznik cvetočih če-šenj". Bilo je res, kakor da bi po nekajtedenski repertoarni zimi prišla tudi v spored svetlejša pomlad. Gledati nocoj neslane burke na odru, poslušati danes zoprne dovipe v tepec karikira-nih, izmišljenih kmetov, in gleda-ti že jutri na teh istih deskah tako pesniško stvar, kakršna je "Praznik cvetočih češenj" — to so čeri, skozi katere zori gleda-lišče svojo barko, pristajajoč zadnji čas bolj na onem, kakor na tem "prazničnem" bregu. In naši igralci veslajo, da jim teče znoj po licih, krmariji pa jih vo-dijo, da obiščejo čim več tistih pristanišč, kjer čaka več publi-ke. In tako prostrano morje je med obema bregovima, težka vožnja, težak je trud, kakšno bo nazadnje povračilo?

Dramsko sezono je otvorilo Narodno gledališče s Shakespear-jevo večno lepo in duhovito "Ko-medijo zmešnjav". Že pred leti smo jo videli, a prav radi smo jo gledali znova, v režiji istega re-žiserja Šesta, ki pa je marsikaj uspešno spremenil, še bolj po-spešil tempo, izdelal situacije, dvignil Shakespearjevo komiko v lahkotnost, s katero grez delo preko desk v dobri poldrugi uri z enim samim kratkim očmo-rom. Zgodba o dveh dvoječkih gospodarjih in tujnih dveh stre-žajih-dvoječkih, ki jih je življenje odtujilo, da se nazadnje srečno najdejo med seboj in nazadnje še z gospodarjevim očetom in ma-terjo, ki jo je prevedel Zupančič, kakor zna le on, je uspešna in bo uspevala, kadarkoli nam jo bodo dali.

Druge premijera je bila Can-karjeva farsa "Pohujšanje v do-

lini šentflorijanski", prav tako v režiji Osipa Šesta. Kakor je imel pri "Komediji zmešnjav" srečno roko, tako je zašel pri Cankarju nekoliko v stran. Menda jo je režiser na istem odru režiral to-pot že tretjič, zaverovan je v to edinstveno slovensko farsno, zme-rom znova bi rad še odkril kaj novih potez, a je pri letošnji re-žiji vendarle preveč poudaril ko-miko, ki je ponekod prehajala kar v ceneno zabavnost, prema-lo pa je poudaril Cankarja. Pred leti smo bili Sestovega "Pohuj-šanja" bolj veseli; takratna upri-zoritev nam je bolj pomagala ponazoriti Cankarjeve like in mi-sli iz tiskane farse kakor pa le-tošnja. Pohvaliti pa je treba, da je spet zaposlil v farsni nekdanje-ga dramskega, zdaj operetnega igralca Pečka v vlogi zlodeja. To vlogo nam je ustvaril Peček.

Tretja premijera je bila dra-ma "V agoniji" hrvaškega pisa-telja Miroslava Krleža. Drama je iz cikla o zagrebški patrijski družini Glembejevih, in kakor prvo dramo iz tega cikla ("Go-spada Glembejevi"), nam je tudi to režiral kot gost režiser Bran-ko Gavella. Krleža je našel v njem svojega režiserja, režiser Gavella v Krleži svojega avtor-ja, delo prvega in drugega ni moglo ločiti, tako natančno dopolnjujeta drug drugega. Dra-ma ima dva dejanja, obe dejan-ji se končata s samomorom glavnih dveh junakov: skrahira-nega barona Lenbacha in njego-ve žene, razočarane v svoji lju-bezni do dr. Krleževca. Skrahira-ni svet umira, ubija se sam v obupu nad seboj.

Iz lanske sezone so ponovili veseloigro češke pisateljice Scheinpflugove "Okence", zabav-no, nič hudega in nič bogve tako visokega hotečo, spretno stvar-co, ki jo bodo gotovo še igrale mnoge naše podeželske družine z enakim uspehom, kakor v Ljub-ljani. Glavni junak je docent, profesor, in njegova zgodba je prav proforska: napisal se je ne-kega večera tako zelo, da nič ne ve, kaj je počel in kako je prišel domov. Za tistih nekaj polnočnih ur je izgubil ves spomin, v nje-govem spominu je nastala vrzel. To je tisto "okence", okence v spominu. Pa mu naprtijo, da je v pijanosti zažgal kozolec v pred-mestju, da je menda celo neko-ga ubil in da je hotel celo gos-podinjo hčerko posiliti, ko se je vrnil domov. Profesor se za-veda, da je za tisto nič izgubil spomin, in v svoji naivnosti ver-jame grehom, ki mu jih hočeje naprtiti ljudje, ki bi radi kaj za-služili s tem naltolcivanjem. Dva mestna potepina, prikupna faki-na, trdita, da sta videla profe-sorja, ko je zažgal kozolec ter za-htevata od profesorja nagra-do, da bosta molčala o zločinu gospodinjinja hčer Rožica pa bi rada profesorja za moža, zato na materino zamisel trdi, da je silil profesor vanjo ter ji tudi storil silo. Nazadnje se sicer vse pojas-ni in lepo zaključ, nudi pa igra obilo dovtipov in smešnih situa-cij, ki se jim publika nepresta-no smeje. (Navedli smo vsebinske igre zaradi tega, da laže svetue-jemo: če hočete za svoje igralske prireditve dobro veseloligro, evo sežite po "Okencu"!)

O drugih nadaljnjih predsta-vah prihodnjič.

Umrl so: v Novem mestu Te-rezijo Ogrinova, v Kamniku Te-rezija Zoretova, v Celju 77 let-na vdova Jospina Naskova, v Šiški strojevodja v pokoju Jul-ke Pirkovič, istotam Marija Zolli

Pismo iz Clevelanda

Vtisi, ki jih je morda Adamič odnesel iz metropole. —Lindy zanika neko obdolžitev. —Na-predovanje kluba št. 49 in druge stvari

Pred odhodom iz Clevelanda se je Louis Adamič menda ču-dil, češ, skoro sleherni rojak, s katerim je bil prišel v dotiko, mu je skušal povedati kaj sla-bega o naši dični metropoli in njenih prebivalcih. Jaz se ne čudim: ljudje smo pač taki, da v slučaju slabe vesti radi poka-žemo na hibe in slabosti svojih bližnjih, da bi obiskovalec ne opazil naših lastnih.

Adamič je po moji sodbi do-ber opazovalec in mislim, da je sam videl, kolikor je pač bilo mogoče v tako kratkem času, kaj in koliko je med nami dobrega in slabega. Prodreti naši dični metropoli v "sree in dušo" v enem tednu pa ni mogoče, pa če ima človek še bolj bistro oči. Lahko pa je opaziti pri nas v tolikem času, da smo koncem koncev ljudje čisto človeških slabosti in vrlin, kar zadostuje za začetek. Adamič je to spo-znal, zato je obljubil, da zopet pride med nas v bližnji bodočo-nosti in za dalj časa kot to pot. Če pride—in ker je obljubil, go-tovo pride—, mu ne bo dolg čas, ko bo imel našo metropolo pod svojim drobnogledom ter jo na-tančneje motril. Jaz jo motrim že peto leto, pa mi pri tem nik-dar ni bilo dolg čas. Nasprotno: mnogokrat sem se izvrstno krat-kočasil pri tem opravilu.

Jake Falstaff od tukajšnjega dnevnika Press je zapisal, da zelo spoštuje Slovence, odkar mu je naš Adamič povedal, da bi se tamkaj v Sloveniji presre-to malo brigali za kakega prete-paškega prvaka (champion prize fighter) ali multimilijonarja, da pa tam naravnost obožujejo av-torje (pisatelje, pesnike) ali glasbenike. Kar bi zvenelo čisto resnično, če bi pristavili: po smrti, ali pa če se vrnejo tja ovenčani z uspehi in priznanjem iz velikega sveta, kot je bil na pr. slučaj z Adamičem. In od-več bi ne bilo, če bi pristavili še to, da bi bil kak Dempsey, Aimee McPherson-Hutton ali kak Ford deležen obilne pozorno-sti tudi tamkaj, v naši rodni Sloveniji. Slovenci namreč še nismo kakšne posebne izjeme v tem pogledu.

Mnogim tukajšnjim rojakom ni prav, ker se je vršil banket v počast pisatelju Adamiču v privatnih prostorih slovenskega salunerja, češ, lahko bi se bil vršil v kak slovenski dvorani, poleg tega, pravijo, tudi ni lepo, da se izrabljuje obisk človeka v svrhu privatne koristi in reklame itd. To je seveda nji-hovo mnenje, ne moje, ki je lah-ko enako, ali pa ne, kar je pač moja privatna stvar, kar znači, da svoje mnenje o takih ali dru-gačih rečeh lahko odbržim zase, če me je volja. Sicer pa moje osebno mnenje tako ali tako ni važno ali odločujoče, pa naj-se že tiče take ali drugačne zadeve, torej ga brez skrbi odbržim zase, kot vester poročevalec (in brez namena, da bi s tem razbur-jal duhove), sporočim tisku sa-mo mnenje večjega števila ljudi, ki to želijo (namreč, da sporo-rim tisku njihovo mnenje). S

svojim mnenjem pa se grem dra-ge volje soliti!

Naš gl. odbornik "Lindy" Lo-kar je baje zelo hud zaradi do-pisa v Proletarcu, v katerem mu je bilo očitano, da se je nekje bahal, da je pomagal na prošli konvenciji SNPJ metati sociali-ste iz gl. odbora in da bo s tem delom nadaljeval tudi na pri-hodnji konvenciji. Pravi, da to ni res. Pred nekimi svojimi znanci tukaj v moji bližini se je celo pridružil, "naj ga preč hudič vzame, če je res kdaj kje kaj takega rekel," dasi je zelo dvom-ljivo, da bi br. "Lindy" kaj dal na "hudiča" in vso ostalo pek-lensko šaro. No, želet bi res bilo, da bi tisto ne bilo res, ne toliko radi tega, da bi se kdo bal, da bi našega 2. podpredsednika glodej pocitral, temveč zato, ker se za gl. odbornike kakšne organi-zacije najmanj spodobi govoriti kaj takega in ker bi jednota od takega neumnega klatenja ne mogla imeti nobene koristi, še manj pa tisti, ki bi se takih zne-bili. Slednjemu bi se prav lahko pripetilo baš tisto, kar bi obetal drugim.—Br. Lokarja čaka zdaj nemara težka naloga, da se opravi-či pred članstvom jednote ali pa da se opere, t. j., da dokaže, da tistih izjav nikdar ni izustil.

Januarska (letna) seja kluba št. 49 JSZ je bila zelo dobro obiskana in med drugimi sta se je udeležila tudi dva nova člana, ss. Frank Terbižan in Fric Stan-car, naša stara prijatelja, ki ju je članstvo v veseljem sprejelo v svojo sredo. (Želeti bi bilo, da bi njun vzgled posnemali tudi drugi naši prijatelji in somišlje-niki, ki so prepričani, da je naša rešitev samo v socializmu, kajti ni dovolj, če nekdo socializem po-tihem odobrava, temveč se je treba izreči zanj javno ter po-stati aktiven socialist.)

Letna bilanca kluba št. 49 do-kazuje, da klub vzlic raznim ne-prilikam in sapicam ni nazadoval ali opešal, kakor so nekateri že-leli (in še želijo), temveč je krepko obstal na nogah, si pri-dobil mnogo simpatij v naselbi-ni ter začel zopet napredovati. Tekom minulega leta je aranži-ral eno predavanje (skupno s 32nd Ward klubom) ter dvoje v vseh ozirih jako uspeših pri-reditev. Tudi tekem zadnje vo-lilne kampanje je pokazal mno-go energije in delavnosti. Klub-bove seje so bile posečane dobro in med klubovim članstvom je vedno vladala uprav idealna har-monija, ki je pripomogla, da je klub korak za korakom napre-do-val. Kadar je bilo treba de-lati, so pošteno delali. Med klubovimi delavci je treba ome-niti posebej s. A. Skapina, klub-ovega tajnika-blagajnika izza odstopa prejšnjega tajnika Zgo-nika, ki je v klubu šele dobro le-to in pol, a je tako rekoč od svo-jega prvega dne v klubu vztraj-no in nesebično deloval za klub in v kadarkoli je bilo potrebn-o. Klub št. 49 bi ga danes res ne mogel pogrešati. Tekom mi-nulega leta smo izgubili nekaj članov, ki so zaspali in odpadli, toda bili so zvečne suhe veje na živem drevesu in prav tako od-padli. Eden je odstopil, toda ta morda še pride nazaj, ko spozna, da je njegovo mesto med nami. Par jih je bilo izključenih—po lastni krivdi. Vzlic vsemu te-mu pa je klub št. 49 krepko živel dalje in je danes čil, zdrav in poln energije. Tako: naša let-

na bilanca je ugodna, saj priča, da naš klub vzlic in kljub vse-mu napreduje, kar nam daje no-vega poguma za nadaljnje delo ter nas navdaja z zaupanjem, da bomo korakali tudi v bodočnosti naprej, ne pa lezli nazaj. Da, s klubom št. 49 bo treba raču-nati še precej časa!

Pozabiti ne smem našega "otroka," 32nd Ward postojan-ke naše stranke. Dasi je ta or-ganizacija šibka po številu član-stva, je vendar bila nam in stranki v veliko pomoč. Poseb-no so se mladi sodrugi postavili tekom minule volilne kampanje, v kateri so bili zelo aktivni. Naj-bolj delavni so bili sa. Pirc (ki pa šenklerskemu Lojzetu ni prav nič v zlahti), Mošan in Jarc. Dečki so res z dušo in srcem v gibanju. Njihov klub, ki je bil precej časa glede števila član-stva na bolj rrtvi točki, je začel zadnje čase naraščati in mi upamo, da bo tekom letošnjega leta podvojil in potrojil svoje članstvo. Eno je pa gotovo: klub št. 49 ne more biti žal, da je ustanovil to postojanko, lahko pa bi obžaloval, če tega ne bi bil storil.

Klunovi iz Gowande, N. Y., mi sporočajo, da so tamkaj ustanovili klub JSZ, katerega pa-tamošnji rojaki ogledujejo bolj z nezaupanjem. Nič zato, prija-telji, kar na delo in pridno de-lajte za našo stvar, in ko bodo nezaupneži in omahljivci videli, da je vaše delo dobro in da bo le dobro zanje, če se vam pridruži-jo, bodo prišli k vam! Treba je tudi iti mednje ter jim razložiti, da si bo moral delavec pomagati sam, kajti nihče drugi mu ne bo pomagal, in da, ker si posamič ne more pomagati, se mora združiti v svoji, delavski stranki.—Vsem patamošnjim sodrugom in sodružicam: mnogo uspeha v letošnjem letu! In ne ustrašite se nobenih zaprek, ki vam jih bo metala na pot nevednost, naj-zvestejša dekla kapitalizma!

I. Jontex-Podgoričan, 53.

Tudi ameriški študentje so začeli misliti

Na konferenci v Washingtonu so pozabili na baseball in de-batirali o važnih problemih

Washington. — (FP) — Ne baseball, ampak NRA z njenimi številnimi problemi in pa situ-acija zamorcev so bila glavna vprašanja, okrog katerih so se su-kale debate skupne študentov-ske konference, ki se je vršila te dni tukaj in katere se je ude-ležilo akoraj tisoč "bodočih vo-diteljev naroda", kakor nekate-ri radi nazivajo študente.

Konferenco so aranžirale tri študentovske skupine treh raz-ličnih in tudi konfliktnih nazi-ranj. O NRA, vprašnju zamor-cev in militarizmu so debatirali na skupni seji, taktiko pa je do-ločila vsaka grupa sama zase. Liberalni in levičarski študentje so zaključili, da se bodo v njih organizacijah bavili tudi z izven-šolskimi, socialnimi in ekonom-skimi problemi, konservativna skupina, katero je pogostila mrs. Roosevelt v Beli hiši, pa je skle-nila, da se bo v prvi vrsti pe-čala le z notranjimi, šolskimi problemi.

Liberalni in radikalni stu-dentje so pokazali svojo barvo tudi s piketiranjem Kaufman-ove departmentne trgovine, ki se nahaja v zamorskem predelu, ne mara pa upoštevati črnecev, proti čemer so študentje piketi-rali.

Člani radikalne unije oproščeni Yakima, Wash.—Nad trideset članov unije IWW, ki so bili are-tirani in obtoženi napada v bitki s farmerji, so bili te dni izpu-ščeni iz zapore in obtožnica je bila umaknjena.

Lansko poletje so se polje-delski delavci organizirali v IWW in proglasili stavko, da iz-vojujejo življenjsko mezdo. Na-leteli so takoj na veliko opozici-jo pri krajevnih oblasteh in far-marjih, ki so organizirali grupe "čučečev." Sledile so bitke, v katerih je bilo mnogo ljudi ranjenih in aretiranih. Za are-tirance se je zaval General De-fense Committee, ki je konč-no dosegel svoj cilj in so bili ob-toženci izpuščeni iz zapore.

Ameriška bojna letalska flota v manevrih na Pacifiku. Zakaj? —

Louis Adamski

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Včasih sem postal pri govornikih, ki so stoječ na zabojih pridigali v obližju stanovanjskih naselbin onkraj Glavne ulice. Ustavljali sem se tudi pri modrijanih ali "vrtoglavih" v Pershingovem parku ali na Plazi. Iz večine so bili to poklicni bogotaji ali "Ubijalci Kristusa", hrupni in besni, nič manj slepo zagrizeni v svojem prepričanju od glasnikov vere. Drug drugega so skušali posekati v bogokletstvu. Obtoževali so pridigarje in zbijali hude, ujedljive šale iz njihovih privržencev. Ti bogotaji so bili večidel starejši, zamazani ljudje, blede posnemki Boba Ingersolla in Clarence Darrowa, razumske skitalice in banditi, ki so radi poslušali lastne besede in se čutili polaskane, če so o Jezusu govorili kot o jeruzalemskem "Slimu" in če so verovanje opisovali kot "ce-nen parfum za izpuhtevanje duše". Tak bogotajnik je neke noči govoril na Plazi, pobija-joč misel, da "sedaj živeči milijoni ne bodo nikoli umrli," in trdeč, da "so sedaj živeči mi-lijoni že davno mrtvi."

III

Slednjič sem dobil delo po neki zasebni de-lavski posredovalnici, ki sem ji zato plačal pristojbino dveh in pol dolarjev. Bilo je delo s krampom in lopato ali "kidanje" na holly-woodskem gričevju, kjer je sindikat podjet-nikov z zemljišči iz Los Angelesa nameraval se-sizirati novo, "izključno" podnaselbino z ime-nom Hollywoodland, ki naj bi privabila zlasti filmske zvezde in zvezdnike, ravnatelje, mili-jonarje v trgovalju z oljem, mogočne blago-vestnike, premožne vdove in ločene žene z Vzhoda.

Priglasil sem se na delo pri delavskem nad-zorniku. Ta je zapovedoval približno dve sto možem, ki so bili po večini najeti za kopanje jarkov, za gradnjo cest, za polaganje vodnih, plinskih in odtočnih cev, za postavljanje opor-nih zidov ob pobočjih gričevja in za podobno. Delavci so stanovali v velikem šotorišču na dnu nekega kanjona, ki je bil okoli tri milje oddaljen od hollywoodskega bulvarja. V tabori-šču je zapovedoval kuhar in k njemu me je poslal delavski nadzornik, naj mi nakaže le-žišče. Ker nisem imel rjuh, sem jih moral kupiti v prodajalnici gradbene družbe ter jih plačati iz svoje prve dne, ki je znašala tri dolarje na dan. Taborišče je imelo tudi svojo kuhinjo, kjer so delavci jedli trikrat na dan; za to jelo smo plačevali \$1.80 od naše dne, tako da sem dnevno dobil na roko le \$1.20 za polnih osem ur dela. Hrana pa je bila obilna in dokaj tečna.

Delavski nadzornik me je dodelil skupini, ki je delala ponoči v kamnolomu. Ta kamnolom je bil v drugem kanjonu, oddaljen več ko mi-ljo od taborišča. Bilo je najtežje delo, ki sem ga kdaj opravljal v življenju. Z dvanaestimi ali še nekoliko več drugimi možmi sem pod nadzorom švedskega paznika metal zdrobljene kamenje v tačke, jih porival po ploščadi ter jih od tam prevažal v vozike; ali pa sem valil skale izpod strme prevesne pečine. Prvo noč sem se neprestano bal, da se skala utrga od pečine ter me zmečka. Kamnolom so raz-svetljevale ogromne žarnice, ki so risale na po-zornico pokasne sence drev in premikajočih se ljudi. Sove so skovikale v pritlikavih grab-nih. Ostri kovinski zvoki krampov in lopat, zadevajočih ob kamen, so odjekali do na-sprotnih sten v kanjonu.

Nadzornik je imel neprestano oči na nas; oddih nam je bil dovoljen le takrat, kadar je "smodnikar" zažgal dinamične patrone, in pa pol ure za obed o polnoči. Delali smo od pol šestih do dveh zjutraj.

Ko sem se prve noči končno privlekel do le-žišča ob pol treh ali treh zjutraj, sem bil pre-več izmučen, da bi mogel spati. Bolele so me vse kosti, sleherno mišico sem čutil. Ležal sem z odprtimi očmi ter zrl v pošev postavljeno platno šotora, skozi katero je pronicala mese-čina. Če sem zaprl oči in za trenutek zadre-mal, sem se nenadoma zdrnil iz spanja, drge-tajoč po vsem telesu. Sanjalo se mi je, da je pošev postavljeno platno nad menoj strma pre-vesna pečina v kamnolomu, ki me hoče zmlin-čiti.

V kamnolomu sem delal ponoči približno mesec dni. Zlagoma sem se delu privadil. Spo-znal sem se z nekaterimi sodelavci, med ka-terimi je bilo nekaj večanjenih v I. W. W.; imenovali so se "Wobblies". Nekateri med njimi so bili kljub enostranskim razumom raz-umni, zanimivi možje. Govorili so mi o raz-rednem boju in o novem družabnem redu, ki ga bo rodilo I. W. W. gibanje. Rad sem jih poslušal. Dva ali trije med njimi so bili iz-izredno živahne osebnosti, romantični uporni-ki. Včasih sem zavzel njim nasprotno stališče ter se pričel z njimi, samo da bi jih ališal go-voriti in tolmačiti svoja mnenja in nazore. Všeč sta mi bila njihova strastnost in njihov humor. Smeh jim ni bil tuj in ta njihov smeh je bil gromek proletarski smeh, prihajajoč iz dna srca. Njihove pesmi, ki so jih brundali med nalaganjem zdrobljenega kamenja (delali so po I. W. W. običaju kar se da malo), so bile šaljive paradije krščanskih himen. Nji-hovi nazori o Los Angelesu in o Hollywoodu so bili "razredno zavedni" in ne docela stvar-ni, pač pa zabavni. Zanje je bil Los Angeles "mesto primumknjencev ... krasavito mesto falotov ... mesto, kjer mrgoli krvosov ... polno bastardov, ki mrže Wobblije ko strup ..."

Med Wobbliji, mojimi sodelavci, je bil tudi neki bivši vojak, ki me je skušal pregovoriti, da bi vstopil v I. D. S. Svojestvenost, humor in dramatičnost tega gibanja so mi bili sicer zelo po godu, dvomil pa sem o programu tega po-kreta. Zdel se mi je neizvedljiv. Očitno se ni opiral na nobeno svetovno gibanje ali epsko, junaško zamisel. Ves ustroj življenja v Zdu-ženih državah mu je bil protiven. Poleg tega bi prišel v navzkrižje s svojim osebnim zadr-žanjem nasproti Ameriki in življenju, če bi se bil pridružil kakršnemukoli gibanju ali kakrš-nikoli organizaciji; na Ameriko in na življe-nje sem hotel gledati le od strani kot neudele-žen opazovalec. Nagibal sem se k Menckeno-vemu nazoru, da je idealizem "plehka in po-ceni roba"; da so radikalni pokreti, med ka-tere spada pokret I. D. S., suženjska gibanja, vznika iz poželjivosti sužnjeva za izboljšanjem njihovega gospodarskega položaja; so sicer zelo zanimiva, a ne posebno obudovanja vredna. Jaz pa se nisem imel niti za sužnja niti za "delavskega sužnja", kakor je bilo za-pisano v programu I. D. S.-ovcev. Nikomur nisem ničesar zavidal; le težko mi je bilo pri srecu za premnoge ljudi.

Po približno enotedenskem delu v kamno-lomu so minile bolečine v kosteh in mišicah. Prestal sem strah, da se bodo prevesne pečine skotalile name, in prenehale so me mučiti strašne sanje. Spal sem ko ubit, prebujal sem se svež, odpočit in lačen. Res da sem delal ponoči, toda bilo je delo na prostem, v sve-žem, čistem zraku; to trdo delo in pa dobra, tečna hrana sta mi izbornu utrili zdravje. Družba mojih sodelavcev I. D. S.-ovcev mi je bila prijetna in dobro sem se počutil med nji-mi.

(Dalje prihodnjič.)

ko boriti za vaakdanji kruh, ki imam zdaj dragoceno pižamo in pariško obleko s hermelinom, ki se vozim v lastnem avtomobilu in sprejemam kot tvoja žena odlične goste — da, jaz se tu ne počutim dobro."

"Ali ne čutiš sama, da je to nevhvaležnost? Oženil sem se s teboj, dobila si vse tisto, kar bi tisoče drugih žensk naredilo po-nosne in srečne, a ti — ti si ne-zadovoljna."

Ljuba je samo skomignila z rameni. Potem je začela zamišljeno hoditi po sobi.

"Ti vidiš samo ono, kar si mi dal, ne pomisliš pa, kaj si mi vzel."

"Skratka, oropal sem te."

Ljuba je resno odkimala. Po-tem je zelo tiho začela:

"Če me še tako osuplo gledaš, je vendarle res. Pomisli samo, kaj sem bila, preden sem se pre-selila v tvojo hišo. Samozave-šten, pogumen in ponosen člo-vek, ki izpolnjuje svoje dolžno-sti in je prepričan, da vodi nje-gova pot drzno in zanesljivo na-vzgor. Imela sem zavest, da sem človek, ki lahko stori, kar se mu ljubi. Ki sme govoriti, kakor misli. Bila sem svobodna in ponočna ženska, zdaj pa ..."

Umolknila je. Ustnice so ji bo-lestno trzile.

"Zdaj pa? ..."

"Ne upam se povedati, ker morda ne bi bilo spodobno. Bo-jim se dvigniti roko, iz strahu, da moja kretnja ne bi bila do-volj izbrana. Nimam poguma kaj hoteti, da ne bi bila moja želja smešna. O Bog — da, bo-jim se, jaz, ki me ni bilo nikoli strah najhujšega življenjskega bo-ja. Jaz, ki sem kljubovala slednji nevarnosti, stojim zdaj trepetajoč in preplašena pred teboj, ki me meriš z večimi oč-mi in si gotovo misliš, da ni bilo izbrano ne fino, kar sem ti zdaj povedala."

"Pretiravaš, Ljuba."

"O, ne. Ti me vzgajaš, in jaz živim v neprestanem strahu, da nisi zadovoljen. Zabita učenka sem. Vsaj ti si tako strog z menoj kakor z neubogljivo šolarko."

"Ljuba!"

"Ne razumeš me. Čutim, da sem nihče v tej hiši. Postala sem neznanca, plaha dekla, ki se boji svojega gospodarja."

"Česa se bojiš? In zakaj?"

"Ker vidiš zadnje čase samo moje napake."

"Ne zameri, da ti hočem dati nekaj splošne izobrazbe, ki je nisi utegnila dobiti doma."

"Čudim se le, da si te strašne nedostanke šele zadnje čase od-kril. Sramovati se me začel-jaš."

"Ljuba! ... Prosim te ..."

"Veš, zakaj je do tega pri-šlo? Ker se je tvoje srce izpre-menilo. Nič več me ne ljubiš. In človek, ki ga ne ljubimo, se nam zdi poln napak in dolgoča-sen drug. Njegova govorica nam ne ugaja, sleherni njegova kretn-ja nas odbija, njegov glas je žaljiv, skratka vsa njegova ose-bnost nam je tuja in neprijazna. Saj je stvar tako preprosta, le nekoliko žalostna. Cereus zveče-te zvečer in zjutraj odmrje. V tvojem srcu je vzvel cereus in umrl. A česa naj iščem med ovenelimi cvetličnimi listi?"

"Povej, Ljuba, kaj bi prav za prav rada?"

"Ničesar ... ne, nekaj ven-darje. Nazaj bi želela — nazaj za pisalni stroj ..."

Zdravnik in bogataš

Specialist za bolezni grla je bil poklican ponoči k bankirju, ki je bil znan kot velik bogataš, pa tudi kot velik atiškač. Boga-tašu je bila običajna v grlu ribja koščica in zdravnik mu jo je od-stranil. Po neskončnem, zabav-ljevanju je vprašal bankir: Koli-ko sem vam pa dolžan, gospod profesor?

— Polovico tega, kar ste mi obetali, dokler ste imeli koš-čico še v grlu — je odgovoril zdravnik ameje.

Prvi Skot: "Halo, Sandi, ali si ti? Najmanj deset let se že ni-sva videla."

Sandi: "Res je, deset let je že minilo."

Prvi Skot: "To najino sniden-je pa morava pri kozarcu pive praznovati."

Sandi: "Dobro, toda mar se še spominjaš, da sem zadnjič, ko sva bila skupaj, jaz plačal?"

"L'AFRICANA"

Izvrstna popularna opera, spi-sana leta 1860 po nemškem kom-ponistu Jakob Mayerbeer-ju, se bo razpošiljala in to prvičkrat di-rektno iz gledališkega odra Me-tropolitan Opera House gledali-šča v New Yorku, N. Y., po akup-nem omrežju NBC (WEAF—WJZ) v soboto popoldne dne 13. januarja 1934, začetek ob 1:55 vzhodni čas, pod in s pomočjo sponzoriranja American Tobac-co Company.

Izredna prilika bo slišati izvrst-ne glasove Roze Ponselle in Gio-vanija Martinelli, dva svetovno slavna artista se bo čulo v glav-nih vlogah opere "L'Africana". Čas za vse skozi slišati to opero bo vzelo nad tri ure. Med odmo-ri bodo podani opisi igre in po-men iste; to bo napravil Mr. Mil-ton J. Cross, glavni oznanjevalec za NBC, in John B. Kennedy bo podal poslušalcem malo opisa o posameznih artistih, ki bodo na-stopili v tem programu in anek-dote Metropolitan opera hiše.

RESUME OPERE "L'AFRI-CANA"

(Opera v petih dejanjih; spisal Mayerbeer 1860 leta.)

OSEBE:

Don Pedro, svetovalec portugal-skega kralja
Don Diego, admiral
Inez, njegova hči
Vasco de Gama, oficir
Don Alvar
Grand Inquisitor
Nelusko
Selika
Veliki duhoven iz Brahme

Prvo dejanje:—Inez je zaljub-ljena v Vasco de Gama, ki je na morju in skuša najti novo pot v Indijo. Ona se ima pa skoro po-ročiti z Don Pedrom, ker jo je prepričal, da se je Vasco de Ga-ma potopil na morju. Vse je po-bitno, ko se naenkrat prikaže Va-sco kot edini, ki se je rešil pri ek-spediciji z Neluskom in Seli-ko, sužnja, ki ju je pripeljal s seboj iz nove tuje iznajdene zemlje. Vasco vpraša odbor svetovalec za novo ladjo, ampak mu ne ustrežejo na pogovor Don Pedro. Nato postane raz-burljiv in je valed tega vržen v ječo. Don Pedro pa ta čas najde iznajditeljev plan in načrt ter se odloči, da to uporabi sam.

Drugo dejanje:—Vasco, spi v ječi, varovan po Seliki pred Ne-lusko, ki ga hoče umoriti. V due-tu, Selika pove Vasco pot do nje-ga doma. Ineza, ki je prispela z Don Pedrom, naznani svobodo, ki si jo je priborila potom mo-žnosti s Pedrom. Vasco nato daruje Seliko Inezi kot ženitveno darilo, Don Pedro je pa imenovan vodi-teljem nove ekspedicije in upo-sli Nelusko za kažipota.

Tretje dejanje:—Don Alvar svari Don Pedro proti Nelusko-tu, valed izguljenega zaupanja v sužnja. Nelusko je ves ta pogo-vor slišal in to pokaže v svoji pesmi. Vasco, sledi Don Pedru z drugim parnikom, ter hiti s čolnom mu prinesiti svarilo pro-ti Indijancema. A je vjet po Don Pedru, vklejen in vržen v ječo. Napravljjen je nato napad na njegov parnik, vsi so umorjeni ali vjeti izvezmi Vasco, kate-rega obvaruje Selika, kraljica Indijanske trupe.

Cetrto dejanje:—Se prične z veliko veselico, zabavo in ple-som Indijancev. Seliki naroči veliki duhoven Brahma, naj se zaroti in uniči vse kar je tujeja, ampak ona ohrani Vasco in pro-glasom, da to je njen soprog. On se pa odloči ostati s Seliko, čeravno ga ona opozarja, naj po-begne na skrivnem iz dežele, am-pak on se premislil z namenom, da ostane, ker je čul, da mislijo Inezo umoriti.

Peto dejanje:—Selika oprosti Vasco in Inezo in ukaže Nelu-sku, da ju odpelje na parnik, s katerim se popeljeta na svoj dom. Ko sta enkrat varno od-pravljena, Selika povzije stru-cveta "Manzanilovega" drevesa ter umre ob navzočnosti svoje-ga zvestega Neluske.—(Adv.)

Marcel Delaporte

Mr. H. Morin de Linclays, splošni zastopnik Francoske li-nije Združenih držav in Kanade je dovolil, da se priobči novica, da je bil Mr. Marcel Delaporte imenovan po naročilu Direktor-jeve seje, obdržane v Parizu, u-praviteljem potniškega oddelka Francoske družbe v New Yorku.

Nov potniški zastopnik se na-haja s to družbo že zadnjih 15 let. On je popolnoma zmožen nje-gove pozicije, ker kot pomočnik pod Mr. Rene Sagot, enemu naj-zmožnejših mož parniških družb v Evropi, je opravljal službo in na mednarodni konferenci dis-kuziral potniški biznis z višjimi glavami drugih parobrodskih družb.

On je Parizan po rojstvu, po-polnoma zmožen v angleščini ka-kor tudi v raznih drugih jezikih. Mr. Delaporte zavzame prostor Mr. H. Ainsley Highmana, ge-neralnega zastopnika Linije za No-voangleške države, kjer je bil aktiven zastopnik potniškega od-delka zadnjih par let za časa re-organizacije družbe. Mr. High-man se povrne na njegov redni posel v Boston. —(Adv.)

DR. WEEKS, SUCCESSOR TO
HAYES DENTAL OFFICE
Hrs.—8:30 A. M. to 8:30 P. M.—Sun. & I
Tel. HAR. 9731
Consistently Low Prices
326 S. STATE ST.
Opposite Davis Store, 2d Floor

NUGA-TONE VAM DA NOVO ZDRAVJE

NUGA-TONE očista razne organe človeškega sistema, šblijša apetit, vrodi delovanje prebavnega sistema in odvajanje. Da novo moč mišičnem in živčnem sistemu, ter ojača odporno silo. Pomaga tam kjer druga zdravila niso zmogla in dobrota tega se opazi v par dneh uporabe.

NUGA-TONE se prodaja v vseh lekarnah. Pazite, da dobite pravi NUGA-TONE in se jemljite nadomestil. (Adv.)

Tipkarica in šef

Napisal Ivan V.

Lepa deklica je imela izredno ozke, bele roke, temne, resne oči, črne lase in lepo zagorelo polt.

On je bil plavalas s sinjimi očmi. Pravkar je narekoval: "Vljudo odgovarjajoč na va-še cenjeno pismo z dne ... Po-vejte vendar, Ljubica, ali z va-mi res ni moči izpregovoriti pametne besede?"

Dekličina roka je počivala na tipkah pisalnega stroja. Njen glas je bil čudno globok, ko je počasi odgovorila:

"Kolikokrat sem vas že pro-sila, da mi ne rečete "Ljubica". Ljuba mi je ime, in sicer — gospodična Ljuba."

"Dobro — gospodična Ljuba. Poslej vas bom zmerom tako klical, toda le z enim pogojem."

"In ta pogoj je?"

"Če mi dovolite, da vas danes spremim domov."

Deklica je dvignila glavo in preprosto odvrnila:

"To je nezmislno, gospod ravnatelj."

"Ali vas kdo drugi čaka?"

"Nič me ne čaka."

"Ali se vam zdim tako grd, da ..."

"O," je odgovorila Ljuba in bolestna črta se ji je zarežala okoli ust.

Ko je odhajala domov, je pa vendarle srečala na cesti ravnatelja. Brez besede se ji je pri-družil.

"Gospodična Ljuba, ali imate ženina?" je začel.

"Ne. Nikogar nimam."

"Zakaj pa potem tako odloč-no zavračate moje spremstvo?"

"Ker je nezmislno. Siromaš-no dekle sem. Od zgodnje mla-dosti se moram boriti za življe-nje. Ta služba, ki sem se do nje, priborila, je ves moj mali svet."

Ljuba je bila strogo, nedo-stopno in ponosno bitje, zago-netna ko Sfinga.

V avitu mizne svetiljke je spominjala mlada žena na majh-no Japonko. Tudi njen nasme-šek je bil nekam zagoheten ...

Ljuba je ležala v topli, ele-gantni sobi med pisanimi svi-latimi blazinami na dragoce-nem divanu. Njen lep obraz se je bil izpremenil. Nič več ni bil trimast, le še plah; nič več strog, temveč otožen in skriv-nosten.

Pravkar je opazovala neko sliko in polglasno čitala besedilo pod njo:

"Cereus, kraljica ene same noči. Cvetka, ki zvečer zvevete in z zoro zamre."

Zamišljeno je strmela pred se. "Cvetka, ki zvečer odpre svojo čašo in je drugo jutro

mrtva," je ponovila in vztrepe-tala pri tej misli. Pozvonila je.

"Ali pride gospod ravnatelj nocoj k večerji?" je vprašala vstopivšega slugo.

"Ne vem, milostljiva. Gospod ravnatelj ni nič povedal."

"Hvala ... Ljubi je bilo, kakor bi jo nekaj tiščalo k tlom, želja jo je obšla, da bi zbežala, drugače je bo konec."

Naglo se je oblekla in hotela steči na cesto. Na stopnicah je srečala svojega moža.

"Kam, Ljuba?" se je začudil.

"Malo na zrak!"

"Zdaj, ob devetih, in sama? Imaš res čudne domisleke. Pro-sim te, vrni se!"

Njegov glas je bil zapovedo-valen, skoraj sirov. Brez besede sta krenila nazaj.

"Kam si se odpravljala?" jo je vprašal še enkrat, ko sta bi-la v sobi. "Ali ne vidiš, da mora takle nočni izlet napraviti čuden vtis pri služinčadi? V zadnjem času si se zelo izpremenila, Lju-ba."

"Ze mogoče. Vse se je izpre-menilo, zato ni čudo, da sem se tudi jaz."

"Kaj neki se je izpremenilo?" je nervozno vprašal mož.

"Najini srci. Najprej tvoje, potem še moje. Ne počutim se dobro."

"Tako, ne počutiš se dobro? Čudno ... ti ... ki ..."

"Jaz, ki sem se morala toli-

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijeko delo prve vrste.

Pišite po informacije na nadlov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4904

Chicago, Ill.

Tudi se dajo na željo tudi vse ustrezne pojasnila